

ניהול קהילות הורות בפייסבוק: מחקר משולב / לילך גל

תקציר

הצטרפותו של ילד חדש למשפחה היא אירוע מרגש, אך היא גם יכולה להיות מלווה בלחץ רב. ההורים נדרשים להתמודד עם שינויים רבים אשר יכולים להוביל לתחושות של חרדה, דיכאון ומתח. קבוצות וירטואליות, כמו קהילות פייסבוק, מספקות מידע חיוני ותמיכה חברתית להורים בשלבים שונים בהורות וסביב נושאים מגוונים. כל קהילה מנוהלת על ידי אחד או מספר מנהלי קהילה אשר ממלאים תפקיד מכריע בניהול ועיצוב הזהות של הקהילות, וכן פועלים ליצירת תחושת שייכות בין החברים בקהילה. בספרות נבחנו בהרחבה משתמשי רשתות מדיה חברתית, וכן קיימת ספרות מצומצמת גם על מנהלי קהילות בתחומים שונים. יחד עם זאת, קיים פער בספרות בנוגע למניעים של מנהלי קהילה להקים ולהוביל קהילות פייסבוק המיועדות להורים.

מטרת המחקר העיקרית אשר הנחתה אותי בעבודה זו היא לאפיין את דמותם של מנהלי קהילות ההורים העומדים בראשם של המרחבים הווירטואליים החשובים והרגישים הללו, להבין מה מייחד את אותן הדמויות, מתוך כוונה להשיג הבנה מעמיקה יותר של תפקידיהם ואחריותם. מחקר ייחודי זה בודק באמצעות שילוב של שיטות מחקר כמותיות ואיכותניות, את המאפיינים והמניעים של מנהלי קהילות הורים בפייסבוק, תוך שימוש במסגרת התיאורטית של "שימושים וסיפוקים". השימוש בשיטות מעורבות מאפשר לקבל מענה מקיף יותר על שאלות המחקר. המערך המשולב הנבחר הוא מסוג Explanatory sequential design, הכולל איסוף וניתוח נתונים כמותיים תחילה, ולאחר מכן נתונים איכותניים.

מחקר זה נערך באופן רב-שלבי שנחלק בין שלושה שלבים עיקריים. בשלב הראשון, נערכה השוואה בין אוכלוסיית מנהלי קהילות הורים לבין החברים בקהילות אלו. במסגרת שלב זה, נערך ניתוח כמותי כדי לבחון את ההבדלים במאפייני אישיות ובמאפיינים הדמוגרפיים בקרב אוכלוסיות המחקר ($N = 553$). בשלב השני, התמקדתי באוכלוסיית מנהלי קהילות ההורים ($N = 160$) ובחנתי אילו מאפיינים קשורים ועשויים להסביר את המוטיבציה להקים ולהוביל קהילות הורים. בשלב השלישי והאחרון ביקשתי להעמיק את ממצאי השאלונים הכמותיים באמצעות ראיונות עומק חצי מובנים שבוצעו עם 20 מנהלי קהילות שחברים בקהילות שלהם, סך של למעלה מ-300,000 הורים.

ממצאי השלב הראשון במחקר אשר התבססו על העברת שאלון סקר לשתי אוכלוסיות המחקר הראו כי קיימים הבדלים מובהקים בין שתי האוכלוסיות במשתנים של נרקיסיזם, אלטרואיזם ושליטה עצמית, כאשר מנהלי קהילות ההורים מציגים רמות גבוהות יותר של מאפיינים אלו. יתר על כן, מנהלי קהילות ההורים הפגינו מידת מאמץ גבוהה יותר בהשגת יעדים (גורם של משתנה נחישות), אך לא היה הבדל משמעותי במידת העקביות במטרה (גורם נוסף של

משתנה נחישות). המחקר מצא גם כי ישנם הבדלים משמעותיים בין שתי האוכלוסיות מבחינת גיל ומספר הילדים, כאשר מנהלי קהילות ההורים מבוגרים יותר ויש להם יותר ילדים מהחברים בקהילה. לפיכך, ניתן לומר שמנהלי קהילות הורים הם אוכלוסייה ייחודית בעלת מאפיינים שונים מהחברים בקהילות אלו.

בשלב השני במחקר אשר התבסס גם הוא על העברת שאלון סקר, קהל היעד היה אוכלוסיית מנהלי קהילות ההורים בלבד. באמצעות המסגרת התיאורטית "שימושים וסיפוקים", נמצא שהמשתנים המסבירים בצורה הטובה ביותר את המוטיבציה לנהל קהילות הורים בפייסבוק, בקשר חיובי, הם הזמן המושקע בניהול הקהילה (מאפייני ניהול), מידת הנרקיסיות, מידת השליטה העצמית ומידת העקביות במטרה (מאפיינים אישיותיים) וכן מידת הקהילתיות המקוונת כפי שנמדדה בשני הגורמים: מידת הלכידות הקהילתית ומידת ההשפעה של החברים בקהילה. בנוסף, אלטרואיזם נמצא בקורלציה חיובית עם רמת המוטיבציה, בעוד שעקביות במטרה, נמצאה בקורלציה שלילית. ניתן לומר שמאפיינים אלה משמשים את מנהלי קהילות ההורים בתפקודם ומסייעים להם בתפעול השוטף מול האתגרים הכרוכים בהקמה, וההובלה של קהילת הורים.

מטרותיו של השלב השלישי והאחרון במחקר נועדו להעמיק את הממצאים הכמותיים ולהעניק להם פרשנות רחבה שמאפשרת ביטוי של נושאים שלא נכללו בשלב הכמותי. שלב זה כלל ראיונות עומק חצי מובנים עם מדגם של 20 מנהלים מתוך אוכלוסיית מנהלי קהילות ההורים. מתוך ממצאי שלב זה עולה כי חווית הניהול של מנהלי קהילות הורים בפייסבוק היא רבת פנים ושכבות. ניתוח הראיונות חשף שש קטיגוריות רחבות היקף: (1) ניהול הקהילה, (2) מוטיבציות, (3) תפיסה עצמית, (4) תחושת הקהילתיות, (5) הקהילה כמנוע להתפתחות אישית- מקצועית, (6) קורונה- מעבר לנורמליות חדשה. קטגוריות אלו מעידות על עומק התפקיד ומורכבותו.

לעבודה זו תרומה תיאורטית לגוף המחקר העוסק במנהיגות וירטואלית, במדעי המידע ומחקרי אישיות. זאת לצד תרומה מעשית משמעותית וקריאה לספקי שירותי בריאות לגייס את מנהלי קהילות לטובת אספקה של מידע מהימן ומבוסס ראיות לאוכלוסיית ההורים.

לסיכום עבודה זו, אדון בהשפעה המשמעותית שיש למנהלי קהילות ההורים מתוקף תפקידם ומרכזיותם על הורים רבים הנמצאים בקהילות הווירטואליות, מתוך כך שהם יכולים לבחור לנווט את השיח ולקדם אג'נדות מרכזיות המעסיקות הורים. מנהלי קהילות ההורים יכולים להשפיע לטובה על חייהם של הורים, לספק תמיכה, מידע ועזרה, ולעודד שיתוף פעולה ושיתוף ידע. זאת לצד צמיחה והתפתחות אישית לה זוכים המנהלים כתוצאה מהתפקיד. הנוכחות של קהילות הורים ברשתות החברתיות היא משמעותית, ולמנהלים תפקיד מכריע בתמיכה בהורים במסע ההורות שלהם.

מספר מערכת: 9926953313105776